

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ole Fredrik Dæhli, 62 55 12 50
Lars Martin Hagen, 62 55 12 54
Karoline Finstad Vold, 62 55 12 30

Vår dato
23.08.10
Arkivnr.
041.5

Vår referanse
2010/4454
Deres referanse

Kommunene i Hedmark

Rundskriv nr. 01/2010
Erstatter rundskriv nr. 01/2009

Saksbehandlingsrutiner og forvaltning av Forskrift om tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark

Forskrift, veiledning og søknadsskjema ble i juli 2010 sendt til alle som mottok produksjonstilskudd pr 31.07.09. Søknadsfristen ble annonsert i Ringsaker Blad, Hamar Arbeiderblad, Østlendingen, Arbeidets Rett og Glåmdalen i begynnelsen av august.

Dette rundskrivet beskriver saksbehandlingsrutiner ved søknadsomgangen 20. august og 20. oktober 2010, og kommenterer forvaltningen av *Forskrift om tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark*. Saksbehandlingsrutiner vil i stor grad samsvare med rutineene for produksjonstilskudd (PT), og vi viser derfor også til Rundskriv 27/2010 fra SLF - *Produksjonstilskudd i jordbruket – saksbehandlingsrutiner ved søknadsomgangen 20. august 2010 og 20. januar 2011*, og Rundskriv 26/2010 fra SLF - *Kommentarer til reglene om produksjonstilskudd i jordbruket – søknadsomgangene 20. august 2010 og 20. januar 2011*.

Kontaktpersoner

Forurensning	Lars Martin Hagen	62551254	lmh@fmhe.no
Kulturlandskap	Ole Fredrik Dæhli	62551250	ofd@fmhe.no
	Karoline F. Vold	62551230	kfv@fmhe.no
Adm. Rutiner	Ole Fredrik Dæhli	62551250	ofd@fmhe.no
	Lars Martin Hagen	62551254	lmh@fmhe.no
Registrering	Hilde Holm	62551235	hho@fmhe.no

Forskriften finnes på www.lovdatab.no og som vedlegg bakerst i veiledningsheftet. Internettsiden www.fylkesmannen.no/miljoprogramhe gir også utfyllende opplysninger om Regionalt miljøprogram og Tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark.

FRISTER / VIKTIGE DATOER.....	3
SØKERE	3
KOMMUNEN	3
FYLKESMANNEN/SLF	3
SAKSBEHANDLINGSRUTINER	3
SØKNADSRIST OG MOTTAK AV SØKNADER I KOMMUNEN	3
GODKJENNING FOR VIDERE BEHANDLING.....	4
AVVISNING.....	4
AVSLAG	5
GENERELT OM BEHANDLINGEN AV OPPLYSNINGENE I SØKNAD	5
<i>Hvem kan søke tilskudd ?</i>	5
<i>Godkjenning av nye arealer</i>	6
<i>Krav til dokumentasjon</i>	6
INNSENDING AV SØKNADER TIL FYLKESMANNEN	6
VEDTAK, UNDERRETNING OM VEDTAK OG UTBETALING.....	7
KLAGE	7
DISPENSASJON	7
KONTROLL, AVKORTING OG TILBAKEBETALING	7
STIKKPRØVEKONTROLL (5% KONTROLL).....	7
MASKINELLE KONTROLLER.....	8
AVKORTING VED FEILOPPLYSNINGER ELLER BRUDD PÅ REGELVERK.....	8
KRAV OM TILBAKEBETALING/OMGJØRING AV VEDTAK	9
TILTAK MOT FORURENSNING	10
TILSKUDD TIL ENDRET JORDARBEIDING	10
<i>Stubbåker</i>	10
<i>Lett høstharving</i>	10
<i>Høstkorn</i>	10
<i>Fangvekster</i>	11
<i>Søknad og saksbehandling</i>	11
TILSKUDD TIL GRASSONER LANGS VASSDRAG OG I VANNVEIER	11
TILSKUDD TIL SPREDNING AV HUSDYRGJØDSEL OM VÅREN ELLER I VEKSTSESONGEN.....	12
TILSKUDD TIL UGRASHARVING.....	13
TILTAK INNEN KULTURLANDSKAP	13
TILSKUDD TIL SETERDRIFT MED MELKEPRODUKSJON	13
TILSKUDD TIL VERDIFULLE KULTURLANDSKAP OG KULTURMILJØER SOM SKJØTTES VED BEITE ELLER SLÅTT	14
<i>Jordbruksarealer i seterområder</i>	14
<i><u>Innmarksbeiter (kartlagt og klassifisert som nasjonalt og regionalt spesielt verdifulle)</u></i>	15
<i>Artsrike slåttemarkar (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)</i>	16
<i><u>Registrerte og utvalgte automatisk freda kulturminner som ligger på eller i nær tilknytning til jordbruksarealer</u></i>	17
TILSKUDD TIL BEITELAG	20

Frister / Viktige datoer

Søkere

- 31.07 Registreringsdato (som i PT)
- 20.08 Søknadsfrist (unntatt tilskudd til beitelag)
- 20.10 Søknadsfrist for tilskudd til beitelag

Kommunen

- 24.09 Frist for innsending av søkerliste for uttrekking til kontroll. Søkerlista må inneholde navn på foretak/søker og type tiltak det søkes tilskudd for.
- 20.10 Frist for innsending av kopi av godkjente søknader til fylkesmannen
- 10.11 Frist for innsending av kopi av kontrollerte søknader
- 12.01 Frist for innsending av kopi av avkortingsvedtak
- 28.01 Frist for innsending av eventuelle rettinger i utbetalingsliste og feilliste

Fylkesmannen/SLF

- 15.9 – 30.9 Fylkesmannen sender ut lister for kontroll (etter å ha mottatt søkerliste)
- Uke 40 Utsending av søknadsskjemaer, disketter og informasjon til beitelag
- jan. Feilliste etter maskinell kontroll og registreringsliste sendes kommunene for evt. retting
- feb. Endelige satser fastsettes
- mars Utbetaling av tilskudd (eventuelle manuelle utbetalinger i etterkant)

Det er svært viktig at fristene overholdes for å unngå manuelle utbetalinger. Dersom en kommune ikke klarer å overholde fristene pga. stor søknadsmengde eller uforutsette forhold må dette tas opp med fylkesmannen i god tid før fristen.

Saksbehandlingsrutiner

Fylkesmannen har så langt det er mulig valgt å følge samme saksbehandlingsrutiner for behandling av søknader om tilskudd til generelle miljøtiltak som for produksjonstilskudd. Det er viktig med likebehandling mellom kommuner og vi anmoder derfor om at alle kommuner følger de rutiner som er beskrevet. Vedtak om tilskudd etter §§ 6, 7, 8, 9, 10 og 11 fattes av kommunen. Vedtak om tilskudd etter § 12 (tilskudd til beitelag) fattes av Fylkesmannen.

Søknadsfrist og mottak av søknader i kommunen

Søknadsfrist er 20. august. For å regnes som levert i rett tid, må søknaden være levert kommunen eller poststemplett senest 20. august. Når det gjelder elektroniske søknader har det i år ikke vært mulig å innlevere disse etter søknadsfristen da systemet har vært låst etter 20. august. Manuelt innleverte søknader skal stemples inn når de mottas i kommunen. Elektronisk innleverte søknader oversendes pr. e-post fra Fylkesmannen og behandles på samme måte som manuelt innleverte søknader. Det bør fortløpende føres en søkerliste da det hender at noen i ettertid påstår at de har søkt i rett tid. Ved innlegging i fagsystemet ivaretas kravet til journalføring i h.h.t. arkivloven. Hvis kommunen gjør vedtak om avvisning eller avslag på søknaden må saken journalføres. Det samme gjelder hvis kommunen mottar eventuell klage eller søknad om dispensasjon.

For sent innkommet søknad vil det bli foretatt en reduksjon i tilskuddet med kr 300,- pr. foretak og virkedag (mandag t.o.m. fredag). Dette gjelder fra første virkedag etter fristens utløp til og med 20. september. Senere innkomne søknader skal avvises.

Kommunen skal gå gjennom søknaden og kontrollere at den er fullstendig utfylt, og at nødvendig dokumentasjon er vedlagt. Søknaden skal deretter godkjennes for videre behandling, avvises eller avslås (se nærmere beskrivelse nedenfor).

Kommunen skal lage søkerliste. Søkerlista må minimum inneholde opplysninger om søkers navn og hvilke tiltak det er søkt tilskudd for. Søkerlista sendes Fylkesmannen senest 24. september.

Godkjenning for videre behandling

Kommunen kontrollerer at opplysningene i søknaden er logiske og korrekte, og at vilkårene er oppfylt. De som har krysset nei for miljøplan i produksjonstilskuddet bør avslås allerede nå. Hvis søknaden oppfylder kravene, godkjennes den for videre behandling. Ved godkjenning av søknaden skal kommunen krysse av for ”godkjent for videre behandling” på søknadsskjemaet. Hvis kommunen oppdager opplysninger i søknaden som en antar ikke er korrekte, skal søkeren kontaktes før retting blir utført. Det samme gjelder hvis opplysninger mangler. Alle rettinger skal dokumenteres. Skriv ikke i søkerens felt (2) uten å skrive hvorfor (eks. noter ned dato for evt. telefonsamtale med søker, hvorfor retting er gjort og hvem som har utført rettingen), slik at rettingen kan spores tilbake ved eventuelle spørsmål i ettertid.

For tilskudd til endret jordarbeiding bør det sendes et eget vedtak om hvor stort areal som godkjennes for tilskudd til ulike tiltak med tilhørende erosjonsklasse. Fylkesmannen anbefaler at kommunene sender ut standard brev og kopi av søknadsskjema der det er gjort endringer i forhold til omsøkt areal. Endringer kommenteres under merknader på søknadsskjemaet. Dersom kommunen ikke godkjenner søknaden i sin helhet må kommunen orientere søkeren om dette sammen med en begrunnelse for endringene. Vi gjør oppmerksom på at alle tilskuddssatser er foreløpige. Det skal derfor i brev til søkeren kun gis orientering om det areal/antall som er godkjent for videre behandling og ikke tilskuddsbeløp.

Avvisning

Avvisning er å unnlate å ta opp en sak til behandling fordi de formelle vilkårene for å behandle saken ikke er oppfylt. Dette kan eksempelvis være:

- Søknader uten underskrift
- For sent innkomne søknader (etter 20. september)
- Søker mangler org.nummer (foretak er ikke opprettet)
- Søknaden mangler nødvendige vedlegg (eks. kart)

Før en søknad avvises bør kommunen gi søker et forhåndsvarsel (skriftlig eller muntlig) der det opplyses om mangler ved søknaden. Det må også settes en frist for søker til å rette opp forholdet eller søke dispensasjon fra søknadsfristen. Normalt vil 1 uke være tilstrekkelig i slike tilfeller. Hvis fristen ikke overholdes bør søknaden avvises.

Søknader uten underskrift returneres søkeren for undertegning. Søknader mottatt etter 20. september skal avvises med mindre Fylkesmannen etter søknad har gitt dispensasjon fra søknadsfristen. Søkere som ikke er registrert i Enhetsregisteret (mangler org.nummer)

innen søknadsfristen har i utgangspunktet ikke rett til å søke om tilskudd. Kommunen bør opplyse om muligheten for å søke dispensasjon fra søknadsfristen/kravet om registrering i Enhetsregisteret.

Kommunen må fatte evt. vedtak om avvisning uten ugrunnet opphold og returnere søknaden til søker. Et vedtak om avvisning skal begrunnes og det må opplyses om klageadgang.

Avslag

Søkere som ikke oppfyller vilkårene for å motta tilskudd skal ha avslag. Eksempelvis kan dette være en søker som ikke har miljøplan trinn 1. Det skal også gis avslag (evt. på deler av søknaden) dersom søker ikke er berettiget tilskudd til enkelte ordninger. Hvis det søkes om tilskudd for arealer i Sør- eller Nord-Østerdal på ordninger som kun gjelder for Hedmarken og Solør-Odal (eksempelvis spredning av husdyrgjødsel som moldes ned i åpen åker) skal denne delen av søknaden avslås. Søker har også rett på begrunnelse dersom størrelsen på arealet det søkes tilskudd til reduseres.

Avslag er et enkeltvedtak og reglene i forvaltningsloven om begrunnelse og klage gjelder. Kommunen må fatte vedtak om avslag og sende melding om dette til søkeren. Avslaget bør sendes så snart som mulig og senest i samme tidsrom som tilskuddet utbetales.

Generelt om behandlingen av opplysningene i søknad

Hvem kan søke tilskudd ?

Tilskudd kan gis til foretak som er berettiget tilskudd etter *Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket* (PT) og har miljøplan trinn 1, eller til organiserte beitelag under ordningen med tilskudd til beitelag jfr. § 12. Foretak som er berettiget PT, men som ikke får utbetalt tilskudd på grunn av bunnfradrag eller andre reduksjoner i tilskuddet, kan likevel søke tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark.

Alle foretak som søker om tilskudd må være registrert i Landbruksregisteret. Dersom dette ikke er tilfelle, må kommunen sende endringsblankett for Landbruksregisteret til Fylkesmannen.

Forskriften gjelder for tiltak i Hedmark fylke. Gjennomfører foretaket tiltak i annet fylke skal det søkes på ordninger og søknadsskjema gjeldende for det aktuelle fylket. Søknad skal i slike tilfeller sendes den kommunen i annet fylke der hoveddelen av tiltaket gjennomføres.

Noen av ordningene er avgrenset til å gjelde tiltak kun i enkelte kommuner. Dette gjelder blant annet ordningen med tilskudd til ugrasharving. Eksempelvis gjelder denne ordningen for tiltak foretatt i Elverum kommune, men ikke for tiltak foretatt i Løten kommune. Dersom driftssenteret ligger i Løten, men det foretas ugrasharving på arealer i Elverum kommune, skal det føres opp ugrasharving på søknaden som leveres i Løten.

Tilskudd gis for arealer og dyr som foretaket disponerer på registreringsdatoen for produksjonstilskudd. Dvs. at det er den som disponerer arealet/dyra pr 31.07.10 som har rett til å søke tilskudd. For tilskudd til endret jordarbeiding kan i helt spesielle tilfeller den som skal bruke arealet neste år søke tilskudd dersom det foreligger leieavtale på at arealet tas over rett etter tresking. Hvis begge søker på samme areal er det den som disponerte

arealet i søknadsåret som er berettiget tilskuddet. For ordningen med spredning av husdyrgjødsel er det den som disponerer arealet der husdyrgjødsla spres som kan søke tilskudd.

Godkjenning av nye arealer

For tilskudd til generelle miljøtiltak benyttes samme definisjoner av fulldyrket jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite som i PT. Arealstørrelse oppgitt i søknad om tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark skal være i samsvar med arealstørrelsen oppgitt i søknad om produksjonstilskudd. De kommunene som har fått tilsendt nye gårdskart i 2010 bør være spesielt oppmerksom på dette.

Krav til dokumentasjon

For alle ordningene unntatt seterdrift med melkeproduksjon skal kart med angivelse av tiltak og omfanget av disse følge søknaden. Det skal være samsvar mellom areal som oppgis på kartet og det areal det søkes tilskudd for, slik at søkeren er ansvarlig for et klart avgrenset og kartfestet areal. Forvaltningskontrollen av kommunene har avdekket at flere kommuner har godkjent kart som ikke burde vært godkjent i forhold til de krav som stilles. Kommunen bør varsle søker om evt. mangler på kart, og avvise søknaden i de tilfeller tilfredsstillende kart ikke blir lagt fram innen fastsatt frist. To eller flere som leier/disponerer et areal sammen kan følgelig ikke tegne inn hele arealet og bare søke på en viss andel av det hele.

Det kan ikke tas inn nye/byttes arealer/tiltak i søknaden etter søknadsfristen. Med bytte av arealer menes at dersom et foretak har søkt på skifte A men ikke B, kan det ikke innvilges tilskudd til skifte B selv om foretaket trekker skifte A ut av søknaden. For ordningen med endret jordarbeiding bør søkeren i eget brev gis en frist på å trekke ut arealer eller melde fra om endring fra åker i stubb til lett høstharving. Endring av tiltak må være meldt senest før varslig av eventuell kontroll.

Innsending av søknader til Fylkesmannen

Kopi av søknader som er godkjent for videre behandling må sendes Fylkesmannen innen 20. oktober. Kopi av søknader godkjent etter kontroll må sendes Fylkesmannen innen 10. november. Det er viktig at kommunen er ferdig med saksbehandlingen før kontrolltidspunktet slik at en sikrer at kontrollen ikke blir en del av den ordinære behandlingen av søknader. Ved innsending av søknader til Fylkesmannen skal kommunen bare sende kopi av selve søknadsskjemaet for registrering. Vedlegg til søknad (kart m.v.) oppbevares i kommunen. Fylkesmannen vil be enkelte kommuner om å sende inn fullstendige søknader med tilhørende dokumenter for å føre tilsyn med kommunenes forvaltning av ordningene.

Fylkesmannen registrerer søknadene i et fagsystem der søknadene blir gjenstand for maskinell kontroll (se avsnitt om maskinelle kontroller). Når søknadene har gjennomgått den maskinelle kontrollen produseres det ei utbetalingsliste og evt. ei feilliste. Utbetalingslista og feillista sendes kommunen. Kommunen må gå gjennom listene og sende eventuelle rettinger til Fylkesmannen for registrering. I de tilfeller der det er avvik som må undersøkes nærmere, bør søkeren varsles om dette uten ugrunnet opphold med frist til å uttale seg.

Vedtak, underretning om vedtak og utbetaling

Rent formelt fatter kommunene vedtak om tilskudd til det enkelte foretak gjennom meldingsbrevet som SLF sender søkeren i mars 2011 på vegne av kommunene. Søker vil i dette brevet bli gjort kjent med hvilke tiltak det er gitt tilskudd til. Kopi av tilskuddsbrevet sendes kommunen. I saker der det foretas manuell utbetaling sender Fylkesmannen på samme vis tilskuddsbrev på vegne av kommunen. Minste utbetaling for ordningene samlet sett er kr 300,-.

Klage

Klagefristen er 3 uker fra søker mottar vedtaket, jfr. forvaltningsloven § 29. Klage på vedtak fattet av kommunen skal sendes til kommunen, jfr. forvaltningsloven § 28. Når kommunen mottar klagen, må den vurdere om klagen skal imøtekommes eller ikke. I følge forvaltningsloven § 33 kan kommunen:

- oppheve eller endre vedtaket (dersom kommunen finner klagen begrunnet og det har kommet fram nye opplysninger). Kommunen underretter da søkeren om det nye vedtaket med ny klagefrist. Det må gå tydelig frem av saksframstillingen hvorfor kommunen har gjort om vedtaket sitt. Dersom omgjøringen fører til at Fylkesmannen må foreta manuell utbetaling, må Fylkesmannen få kopi av vedtaket sammen med en anmodning om utbetaling.
- opprettholde tidligere vedtak. Dokumentene i saken sendes da sammen med en uttalelse om hvorfor vedtaket bør opprettholdes til Fylkesmannen, som fatter endelig vedtak.

Klage på vedtak fattet av Fylkesmannen skal i prinsippet sendes til Fylkesmannen. Dersom den går om kommunen ser en positivt på om kommunen avgir en uttalelse ved oversendelse til Fylkesmannen. Fylkesmannen kan be kommunen foreta nærmere undersøkelser, jfr. forvaltningsloven § 33 femte ledd.

Dispensasjon

Fylkesmannen kan i henhold til § 13 dispensere fra bestemmelsene i forskriften i særlige tilfeller. I de tilfeller det er aktuelt bør kommunen opplyse søker om adgangen til å søke dispensasjon. Dispensasjon gis kun der det foreligger midlertidige årsaker. Det gis ikke varige dispensasjoner.

Kontroll, avkorting og tilbakebetaling

Formålet med kontroll er å se om opplysningene og vilkårene for det faktiske tiltaket er oppfylt i søknaden, slik at det blir utbetalt korrekt beløp til den enkelte søkeren. I henhold til forskriften § 14 plikter alle foretak som mottar tilskudd å gi alle nødvendige opplysninger som kommunen, Fylkesmannen eller Statens landbruksforvaltning (SLF) krever. Søknader velges ut for kontroll på bakgrunn av søkerliste fra kommunen. Før det foretas kontroll er det viktig at kommunen har ferdigbehandlet søknaden for å unngå at kontrollen blir en del av den ordinære behandlingen av søknaden.

Stikkprøvekontroll (5% kontroll)

Minimum 5 % av søknadene skal kontrolleres. Fylkesmannen velger ut søknader for kontroll. Kommunen har anledning til å velge ut flere søknader for kontroll hvis ønskelig.

Hvis kommunen gjøres kjent med eller har mistanke om brudd på vilkår har kommunen plikt til å følge opp dette.

Kontrolltidspunktet må tilpasses de ulike ordningene. Flere av tiltakene det kan gis tilskudd for må kontrolleres på bar mark. Søkeren bør minimum varsles om kontroll over telefon. Dersom søkeren ber om det, bør kontrollen utsettes til det passer for søkeren, men ikke ut over 5 virkedager. Vil en utsettelse kunne svekke kontrollen, bør forvaltningen utføre kontrollen uten hensyn til søkerens ønsker om utsettelse. Søker bør også varsles om hvilken dokumentasjon som må legges frem på kontrollen. Dersom søker nekter kontroll, må kommunen sende forhåndsvarsel til søkeren om at søknaden vil bli vurdert avslått med hjemmel i forskriftens § 14.

Ved kontroll må kommunen fylle ut kolonnen ”Godkjent etter kontroll” i felt 3 på søknadsskjemaets side 2. Er kommunen i tvil om miljøplan som er fremlagt kan godkjennes, bør en ta med og kopiere det fremlagte materialet. Dette må fylles ut selv om antall/areal er i samsvar med det som tidligere er godkjent. Felt 4 på søknadsskjemaets side 2 fylles ut og underskrives.

Hvordan kontrollen for de enkelte ordningene skal gjennomføres er beskrevet under hver enkelt ordning. Dette vil også bli beskrevet i brev som sendes ut sammen med liste over utvalgte søknader. For evt. reaksjon på avvik som oppdages ved kontroll se avsnittene om avkorting.

Maskinelle kontroller

Alle registrerte søknader vil bli gjenstand for maskinell kontroll, blant annet ved at opplysningene blir sammenlignet med data fra søknad om produksjonstilskudd, evt. også andre registrerte opplysninger. Disse kontrollene blir definert og utført av Fylkesmannen på vegne av kommunen. Den maskinelle kontrollen resulterer i ei utbetalingsliste og evt. feilliste. Maskinelle kontroller kan gi grunnlag for reaksjon med avkorting av tilskudd, noe kommunen må vurdere i hvert enkelt tilfelle. Eksempelvis bør det foretas avkorting hvis det er søkt om tilskudd til endra jordarbeiding og de maskinelle kontrollene avdekker at søker utelukkende har engareal.

Avkorting ved feilopplysninger eller brudd på regelverk

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden, kan hele eller deler av tilskuddet avkortes. Dersom foretaket driver eller har drevet sin virksomhet i strid med regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av tilskuddet holdes tilbake inntil forholdet er rettet. Er det ved overtredelsen av slikt regelverk utvist ”grov uaktsomhet” eller ”forsett”, kan hele eller deler av tilskuddet avkortes. I de tilfeller der søker er informert i søknadsmateriellet og i veiledningsheftet om muligheten for avkorting, er det strengt tatt ikke nødvendig å sende forhåndsvarsel. Søkeren har i disse tilfellene godtatt at slik avkorting kan skje da han skrev under søknaden. I mange tilfeller vil det likevel være en fordel å sende et forhåndsvarsel der søker får en frist til å uttale seg for å unngå unødig klagebehandling.

Dersom kommunen gjør vedtak om avkorting, må kommunen sende begrunnelse for avkorting i eget brev til søker da bare avkortingsbeløpet vil framgå av tilskuddsbrevet/meldingsbrevet fra SLF (Fylkesmannen ved manuelle utbetalinger).

Tilskuddet kan ikke avkortes utover innvilget beløp for ordningene samlet sett. Feil opplysninger eller brudd på vilkår kan imidlertid ses på som om foretaket driver eller har drevet sin virksomhet i strid med regelverk for jordbruksdrift, jf. *Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket* § 12. Det må vurderes i hvert enkelt tilfelle om en i tillegg til en avkorting av tilskudd iht. § 16 i *Forskrift om tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark* også skal gjøre vedtak om avkorting i produksjonstilskuddet jf. § 12 i *Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket*.

Størrelsen på avkortingsbeløpet skal ses i forhold til ”skyldgraden” og det beløpet som urettmessig kunne blitt utbetalt. Er det ved overtredelsen av regelverket utvist ”grov uaktsomhet” eller ”forsett”, bør tilskuddet avkortes tilsvarende den merutbetalingen som søkeren ville ha oppnådd dersom feilen ikke var avdekket. Dette kan eksempelvis være dersom det er klare brudd på vilkår uten skjønsmessige vurderinger slik som jordarbeiding på arealer i stubb, sprøyting av fangvekst eller grassoner. Halmdekningsgrad, dekningsgrad av fangvekster, beitetrykk o.s.v. er eksempler på skjønsmessige vurderinger der søker kan ha vært i god tro og det derfor kan være aktuelt med en mildere reaksjon.

Dersom slik avkorting ikke er mulig p.g.a. at det ikke blir igjen noe å avkorte bør en trekke tilsvarende beløp i produksjonstilskuddet, jf. *Forskrift om produksjonstilskudd* § 12. Dette må begrunnes med at bruddet er gjort med forsett eller er grovt uaktsomt i henhold til *Forskrift om tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark*.

Krav om tilbakebetaling/omgjøring av vedtak

Differansen mellom utbetalt beløp, redusert tilskudd og evt. avkorting kan kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger. Tilsvarende gjelder der foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget.

Hvis det i etterkant av utbetalingen oppdages at det av andre grunner er utbetalt for mye tilskudd, skal som hovedregel det feilaktige utbetalte tilskuddet kreves tilbakebetalt, jfr. forskriften § 17. For at tilbakebetaling skal kunne kreves, må vedtaket som lå til grunn for innvilgningen gjøres om etter forvaltningsloven § 35.

Krav om tilbakebetaling sendes søkeren. Generelt bør større beløp kreves inn umiddelbart, mens det for mindre beløp kan forsvares å vente til neste mulighet for motregning. Motregning skal imidlertid ikke være hovedregelen.

Kommunen kan omgjøre eget vedtak uten at det er påklaget dersom det nye vedtaket ikke er til ugunst for søker eller vedtaket er ugyldig. Dersom vedtaket skal omgjøres må det sendes forhåndsvarsel til søker. I forhåndsvarselet må det opplyses om at det er blitt utbetalt for mye tilskudd, at saken blir vurdert, og at utfallet kan bli at det kommer et krav om tilbakebetaling evt. etterutbetaling av tilskudd, jfr. forvaltningsloven § 16. Søker må gis frist til å uttale seg i saken. Normalt vil det være tilstrekkelig med 1 uke.

Oppretting av saksbehandling i kommunen som resulterer i krav om tilbakebetaling eller merutbetaling må sendes skriftlig til Fylkesmannen med begrunnelse for endring av vedtaket.

De samme reglene gjelder dersom Fylkesmannen som overordnet organ overprøver kommunens vedtak. Melding om at vedtaket vil bli vurdert overprøvd, må sendes innen tre uker etter at det ble sendt melding om vedtaket, og melding om at vedtaket er omgjort må

sendes innen tre måneder etter samme tidspunkt. Er vedtaket ugyldig, for eksempel ved at kommunen har innvilget tilskudd i strid med regelverket, gjelder normal foreldelsesfrist på 3 år.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan også motregnes i senere utbetalinger. Når det gjelder eventuelle sanksjoner, motregning og utlegg viser vi også til rundskriv 27/2010 og 26/2010 fra SLF.

For mer informasjon om gjennomføring av tilbakebetaling viser vi til rundskriv 36/2005 fra SLF om Rutiner for krav om tilbakebetaling ved utbetalinger av tilskudd fra SLF.

Tiltak mot forurensning

Foretak som får innvilget tilskudd for tiltak mot forurensning kan ikke brenne halm om høsten på noe av det arealet foretaket disponerer. I tillegg er det krav om at foretaket ikke kan brenne halm på lørdag og søndag om våren, samt at tilskuddet kan bli krevd tilbakebetalt dersom foretaket ikke har gjennomført nødvendige sikkerhetstiltak mot veier og annet areal.

Tilskudd til endret jordarbeiding

Stubbåker

Det er to foreløpige tilskuddssatser for stubbåker, en for arealer med liten og middels erosjon og en for arealer med stor og svært stor erosjon. Innvilget arealet må fordeles på alle fire erosjonsklassene, av hensyn til nasjonale rapporteringer. Forskjellen i tilskuddssats mellom gruppene er kr 60,- pr. dekar og det er derfor viktig at kommunen fastsetter riktig erosjonsrisiko. Ved endring av tidligere beregnet erosjonsfaktor må det begrunnes hvilke elementer i beregningen som har vært feil tidligere. De som bruker erosjonsrisikokart og fastsetter andre erosjonsklasser enn det som er angitt der, må også begrunne dette. Å veksle mellom å benytte erosjonsrisikokart og beregning av erosjonsfaktor ut fra hva som er gunstigst i tilskuddssammenheng er ikke god forvaltningsskikk.

Lett høstharving

Tilskudd til lett høstharving gjelder bare for arealer med liten og middels erosjon. Selv om satsen er den samme for begge erosjonsklasser må arealet også her fordeles på de to ulike erosjonsklassene av hensyn til nasjonale rapporteringer. Kravet til halmdekning ved lett høstharving er 40 %. Dersom halmen er fjernet og/eller det er harvet dypt, blir det ofte for dårlig halmdekning. Det er ikke lenger noen tidsfrist for å gjennomføre harvingen.

Høstkorn

Tilskudd til høstkorn direktesådd eller sådd etter lett høstharving gjelder alle erosjonsklasser. Tilskuddssatsen er den samme uansett erosjonsklasse, men også her må arealet fordeles på alle fire ulike erosjonsklasser av hensyn til nasjonale rapporteringer. Det må være minimum 40 % halmdekning etter såing av høstkornet.

Etter forskriften § 6, 3. ledd, pkt. d er det ikke tillatt å spre husdyrgjødsel om høsten på arealer der det innvilges tilskudd til endret jordarbeiding, med unntak av på arealer der det

sås høstkorn etter lett høstharving. Høstkorn har et visst gjødslingsbehov om høsten, og det kan spres husdyrgjødsel om høsten i h.h.t. næringsbehovet etter gjødslingsplan for gjeldende areal. Dersom det ikke blir sådd høstkorn etter spredning av husdyrgjødsel, må arealet trekkes ut av søknaden.

Fangvekster

Det er innført en høyere tilskuddssats for fangvekster sådd etter tidlig høsting av grønnsaker, poteter eller rotvekster. Fangveksten må ha god dekning om høsten. Ofte er fangveksten noe ujevn slik at det innenfor korte avstander på et skifte er områder som har tilfredsstillende dekning og områder som er for dårlig til å ha noen effekt. Det er praktisk umulig å kartfeste de ulike områdene. I slike tilfeller kan en i forståelse med søkeren innvilge tilskudd til fangvekster for en viss prosent av arealet. Alternativet er å ikke godkjenne noe av arealet.

Arealer med eng eller grønngjødsling, eller gjenlegg med eng eller grønngjødsling omfattes ikke av ordningen med tilskudd til endret jordarbeiding.

Søknad og saksbehandling

Ved søknad om tilskudd til endret jordarbeiding kreves kart i målestokk 1 : 5000 med maksimal ekvidistanse på 5 m. Dersom kommunen mener kartet er for dårlig til å behandle søknaden sendes kartet i retur til søkeren med en rimelig frist til å legge frem nytt og mer oversiktlig kart. Blir det ikke lagt frem slikt kart innen fastsatt frist, er det grunn til å avvise søknaden (se eget avsnitt om avvisning).

Tilskudd til grassoner langs vassdrag og i vannveier

Ordningen omfatter åpenåkerarealer med:

- Grassoner langs bekker, elver og innsjøer
- Grasdekte vannveier i forsenkninger i terrenget
- Stripper tilsådd med gras på tvers av fallet i lange hellinger med hensikt å bryte opp hellingslengden

Grassoner som ikke høstes eller beites kan ikke inngå i arealgrunnlaget ved søknad om produksjonstilskudd, jfr. veiledningsheftet for PT pkt. 2.6 og 2.7. Det betyr at de som søker tilskudd for grassoner enten må ha tilsvarende areal i kode 294 ("Annet areal i drift, men ikke berettiget produksjonstilskudd") eller i vekstgruppen grovfôr. Derimot kan grasdekte vannveier/grasdekte stripper inne på et skifte inngå både i arealgrunnlaget ved søknad om produksjonstilskudd og endret jordarbeiding. Dersom grassona er bortleid til en som høster graset er det denne som er berettiget både produksjonstilskudd og tilskudd til grassoner.

Grassoner langs vassdrag og i vannveier må være tilsådd med og ha kulturgras. Tiltaket må ha en klar effekt ved å holde tilbake jordpartikler fra overflatevannet. Der det er naturlige vegetasjonsbelter eller flomverk mellom åkeren og vassdraget som allerede har tilstrekkelig effekt, kan det ikke innvilges tilskudd for grassoner. Er det imidlertid en oppsamlingsgrøft foran flomverket, kan det gis tilskudd for grassone mot denne.

Ved kontroll må det vurderes om tiltaket har tilsiktet effekt. Grassonen kan ikke være en del av et skifte med eng. Bredden måles i terreng. Lengden kan måles på kart.

Tilskudd til spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen

For Hedmarken kan det ikke lenger gis tilskudd til spredning av husdyrgjødsel både etter ordningen Tilskudd til generelle miljøtiltak for jordbruket i Hedmark og pilotordningen Tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel på **samme areal og år**. Dersom et foretak søker om tilskudd etter begge ordningene på samme areal, skal det innvilges tilskudd til ordningen Tilskudd til miljøvennlig spredning dersom vilkårene for dette tilskuddet er oppfylt.

Tilskudd til spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen gjelder for husdyrgjødsel med mindre enn 25 % tørrstoff, det vil si bløtgjødsel som kan lastes/spres med pumpe.

All husdyrgjødsel som foretaket disponerer må lagres og brukes i henhold til *Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav*. Minst 75 % av all husdyrgjødsel foretaket disponerer må spres om våren eller i vekstsesongen. Det vil si at gjødsel med mer enn 25 % tørrstoff (tørrgjødsel/talle) inngår i dette kravet. Vårspredning av talle/tørrgjødsel foretaket disponerer kan følgelig inngå for å oppfylle kravet om at minst 75 % må spres om våren eller i vekstsesongen.

Det kan bare gis tilskudd for en spredning pr. vekstsesong pr. areal. Det er den som disponerer arealet der gjødsla spres som kan søke om tilskudd. Vilkåret om 75 % vårspredning knytter seg opp mot det foretaket som søker tilskudd, og det knyttes ingen vilkår opp mot den som evt. gir fra seg husdyrgjødsel. Ved behandling av søknadene er det viktig å vurdere om omsøkt areal virker rimelig i forhold til kravet om spredeareal for foretakets husdyrproduksjon, og i forhold til kravet om maksimalt 17 kg. N pr. dekar.

Omsøkte arealer må tegnes inn på kart. Søkeren kan om ønskelig bruke felles kart for flere ordninger dersom det foreligger en oversiktlig skifteoversikt med omsøkte tiltak og klar henvisning til kartet.

Arealer det innvilges tilskudd for må høstes eller beites etter spredning samme år. Det betyr at det kan gis tilskudd også for arealer der en pløyer om eng etter 1. slått og har sådd grønnfôrvekster pr. 31.07. Arealet må da føres opp som grønnfôrvekster på søknad om produksjonstilskudd.

For å undersøke om 75 % av all husdyrgjødsel foretaket disponerer er spredd om våren eller i vekstsesongen må en kontrollere gjødslingsplanen eller KSL-notater. Dersom foretaket eksempelvis har spredd 250 m³ husdyrgjødsel høsten 2009, må det være spredd minst 750 m³ husdyrgjødsel våren eller sommeren 2010 for at det skal kunne innvilges tilskudd. For foretak som disponerer husdyrgjødsel fra flere dyreslag knyttes vilkåret om 75 % vårspredning opp mot mengde fosfor spredd høst og vår.

I andelen som regnes som spredd om våren og i vekstsesongen inngår også mengden som er spredd i denne perioden selv om det ikke kan gis tilskudd for arealet det er spredd på. Eksempelvis vil:

- husdyrgjødsel som spres på eng før 1. september (siste sprededato på eng iht. *Forskrift om gjødselvarer av organisk opphav m.m.*) inngår i mengden (75 %) som er spredd om våren eller i vekstsesongen. Det kan imidlertid ikke innvilges tilskudd for spredning på eng etter 1. august.
- bløtgjødsel som er spredd på eng før 1. september på Hedmarken eller i Solør-Odal inngår i mengden (75 %) som er spredd om våren eller i vekstsesongen.

Det kan imidlertid ikke innvilges tilskudd for spredning på eng i disse regionene.

- bløtgjødsel som er moldet ned om våren i Sør- eller Nord-Østerdal inngår i mengden (75 %) som er spredd om våren eller i vekstsesongen. Det kan imidlertid ikke innvilges tilskudd for spredning på åpen åker i disse regionene.

Eksempel

Et foretak i Sør- eller Nord-Østerdal har hatt 1000m³ husdyrgjødsel til disposisjon for vekstsesongen 2010, og har spredd på følgende måte:

- 250 m³ spres høsten 2009
- 250 m³ spres og moldes ned våren 2010
- 250 m³ spres på 100 dekar eng våren/vekstsesongen 2010 (før 1. august)
- 250 m³ spres på 100 dekar eng 15. august (før 1. september men etter 1. august)

I dette tilfellet er 25 % av gjødsla spredd om høsten (2009), og 75 % spredd om våren/vekstsesongen (2010). Vilkåret om at 75 % skal være spredd om våren eller i vekstsesongen er dermed oppfylt. I dette tilfellet er søkeren berettiget tilskudd for 100 dekar der det ble spredd på eng før 1. august dersom de øvrige vilkårene også er oppfylt.

Grensen for minimum 5 kg total-N pr. dekar er satt for at husdyrgjødsel som tilføres skal være et reelt bidrag til plantenes næringsbehov. Maksimum 17 kg total-N pr. dekar gjelder all gjødsel av organisk opphav. Det kan ikke gis tilskudd for nedfelling med for eksempel DGI i åpenåker da dette er en metode som er bedre tilpasset eng, jf. ovenstående om at det ikke kan gis tilskudd til samme tiltak i de to områdene.

Tilskudd til ugrasharving

Ordningen med tilskudd til ugrasharving gjelder radkulturer i alle kommuner unntatt Ringsaker, Hamar, Løten og Stange. Ordningen gjelder for arealer med korn eller andre vekster til frømodning og radkulturer. Ordningen gjelder ikke karensarealer eller arealer som er økologisk drevet.

Ved kontroll må en gå inn i sprøytejournal og KSL-notater for å finne ut dato for harving. I tillegg kan kvittering for leid ugrasharving være dokumentasjon. Det kan ikke innvilges tilskudd for arealer der det ikke er foretatt mekanisk ugrasbekjempelse i løpet av vekstsesongen. Det kan ikke brukes ugrasmidler på omsøkte arealer før etter høsting. I praksis betyr det at det ikke kan innvilges tilskudd for arealer der det er brukt glyfosatpreparat i modent bygg. Imidlertid kan det brukes plantevernmidler til å svi ned potetris og annen grønnmasse i kulturene da det er godkjent.

Tiltak innen kulturlandskap

Tilskudd til seterdrift med melkeproduksjon

Formålet med ordningen er å bidra til å ivareta viktige kulturlandskapsverdier knyttet til seterbruket og helhetlige setermiljøer forankret i lokal tradisjon. Ved vurdering av om ei seter gir grunnlag for tilskudd bør det blant annet legges vekt på at den tradisjonelle setra, setermiljøet og beitebruken opprettholdes. Tradisjonelt drevne sommerfjøs kan også i enkelte tilfeller defineres inn under begrepet "seterdrift".

For fellessetre blir tilskuddsatsen delt på antall medlemmer i fellessetra. Dersom en samdrift setrer sammen med andre foretak i felleseter, regnes samdriften som ett medlem i fellessetra.

Det kan gis tilskudd til seterdrift med melkeproduksjon til foretak som har melkeproduksjon på seter i minst 4 uker i sommerhalvåret. Krav til minsteproduksjon følger TINEs krav til minimumsleveranse som pr. 31.07.10 er på 30 liter/dag for kumelk og 15 liter pr. dag for geitmelk. Tilsvarende kvantum gjelder også ved egen foredling. Produksjonen må skje innenfor kvote, eller i henhold til *Forskrift om fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk* (fritak gitt fra SLF etter søknad for produksjon av melk til lokal foredling).

For søkere som leverer melka til meieri, skjer kontrollen mot varemottakers oversikt. Fylkesmannen utfører denne kontrollen på vegne av kommunen. Informasjon om eventuelle avvik vil bli sendt kommunen for videre behandling.

De som foredler melka selv, må ved kontroll kunne dokumentere produksjonen i perioden. Dokumentasjon av egen foredling kan skje ved framlegging av salgskvitteringer og lagerbeholdning. Det må også kunne sannsynliggjøres at produksjonen har foregått på setra i minst 4 uker i sommerhalvåret. Nøyaktig omfang av produksjonen kan være vanskelig å fastslå, og det må derfor utvises skjønn. I de tilfeller der det er gitt fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk skal produksjons- og foredlingsforetaket samlet hver måned utarbeide spesifiserte oppgaver over omsatt mengde foredlede produkter, og rapportere dette videre til SLF etter endt kalenderår/halvår. Kommunen kan derfor også benytte seg av disse rapportene ved en eventuell kontroll.

Tilskudd til verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer som skjottes ved beite eller slått

Tilskuddet gis for:

- Jordbruksarealer i seterområder der arealene sammen med seterhusene utgjør et helhetlig setermiljø (det gis tilskudd for inntil 30 daa pr. seter)
- Innmarksbeiter som er kartlagt og klassifisert som nasjonalt eller regionalt spesielt verdifulle
- Artsrike slåttemarker som er kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle
- Registrerte og utvalgte automatisk freda kulturminner som ligger på eller i nær tilknytning til jordbruksarealer

Alt omsøkt innmarksbeiteareal må være godkjent av kommunen etter samme praksis som for produksjonstilskuddet. Arealklassifikasjonen følger prinsippene som ligger til grunn for markslagsklassifikasjonen i Økonomisk kartverk/Instruks for markslagsklassifikasjon (NIJOS 2001). Arealet skal i tillegg være avgrenset med permanent gjerde mot utmark, med mindre området har naturlige avgrensninger som elver, fjell og lignende. I praksis kan det være slik at en i tillegg til det godkjente innmarksbeite også gjerder inn annet areal. Dette arealet er imidlertid da ikke tilskuddsberettiget. Innmarksbeite er avgrenset areal fratrukket restarealer av skog, sumper, dammer og fjell som per enhet er større enn 0,5 dekar. Alt innmarksbeite skal være omsøkt i PT i kode 212 og eller i kode 293. Det kan ikke innvilges et større areal enn oppgitt i kode 212.

Jordbruksarealer i seterområder

Det kan gis tilskudd for beite eller slått av jordbruksarealer i seterområder der arealene sammen med seterhusene utgjør et helhetlig setermiljø. Med helhetlig setermiljø menes

også enkeltsetre som består av tradisjonelle seterhus med tilhørende arealer. Dette innebærer at det gis tilskudd for både fulldyrket jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite som ligger i tilknytning til setra. Fôrdyrkingsfelt som ikke ligger i tilknytning til setra vil således ikke komme inn under ordningen. For enkelte arealer vil kommunen måtte utvise skjønn om de er tilskuddsberettiget eller ikke. En må da legge inn i vurderingen hvilken betydning arealet har for å ivareta selve setermiljøet/seterlandskapet.

Kart der omsøkte arealer er inntegnet må legges ved søknaden. Det kan gis tilskudd for inntil 30 daa pr. seter pr. foretak. På søknadsskjemaet føres opp antall daa summert for de aktuelle setrene. Det må vises klart og tydelig på kartvedlegget hvilken seter arealet er knyttet til og ant. daa pr. seter det søkes tilskudd for. Kommunen må ved behandlingen av søknaden kontrollere mot vedlagte kart at det ikke er søkt om tilskudd for mer enn 30 daa jordbruksareal pr. seter pr. foretak.

Arealene må høstes ved slått eller beite minst en gang i vekstsesongen. Arealer som beites må ha et tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader. Arealer som beites skal være avgrenset med gjerde. Ved kontroll av ordningen må det kunne opplyses i hvilken periode arealet er slått/beitet. Kontroll skjer ellers ved befarings for å vurdere om beitetrykket har vært for stort og medført store beite-/tråkkskader og at det har vært tilstrekkelig for å hindre gjengroing.

Innmarksbeiter (kartlagt og klassifisert som nasjonalt eller regionalt spesielt verdifulle)

Det kan gis tilskudd for innmarksbeiter som ligger innenfor de områdene som er kartlagt og klassifisert som nasjonalt eller regionalt spesielt verdifulle. Det er innført ulike tilskuddsatser for nasjonalt og regionalt verdifulle områder. Tilskudd gis for de arealene som vises i kartet på www.fylkesmannen.no/miljoprogramhe. Det har blitt avdekket at mange av områdene faller ut ved oppdatering av det elektroniske kartet. Noen av områdene har derfor ikke vært synlige for søker i forkant av søknadsfristen 20. august 2010. Arealer som kommunen har godkjent som innmarksbeiteareal innenfor de merkede områdene i kartet er berettiget tilskudd (se tegnforklaring i kartet). Innenfor områder med regionalt eller nasjonalt verdifulle områder vil alle godkjente innmarksbeiter også kunne godkjennes for tilskudd h.h.v. regionalt eller nasjonalt.

Følgende områder er inne på kartet:

- 16 nasjonalt verdifulle områder (klasse 1 områder) og 47 regionalt verdifulle områder (klasse 2 områder) fra "Registrering av utvalgte kulturlandskap i Hedmark (1994)" og "Kartlegging av utvalgte kulturlandskap i Hedmark (2007)". De regionalt verdifulle områdene er tatt inn som nye områder i 2009. Dette gjelder mange innmarksbeiter. Det elektroniske kartet er nå oppdatert og nærmere opplysninger om flere av områdene fås ved å bruke infoknappen.
- Områder fra kommunenes egen naturtypekartlegging – områder med nasjonal verdi (A-områder) eller regional verdi (B-områder). C-områder med lokal eller liten verdi er ikke tilskuddsberettiget og derfor heller ikke med på kartet. Nærmere opplysninger om områdene fås ved å bruke infoknappen i det elektroniske kartet.
- Kartlagte og klassifiserte områder med nasjonal eller regional verdi fra Fylkesmannens supplerende kartlegging 2005 - 2007.

Kart åpnes på vår hjemmeside under miljøprogram eller ved

<http://www.innlandsgis.no/FMHE/>

Gå deretter inn på Søk/spøringer og velg Landbruk driftssenter. Legg inn kommunenummer, gnr. og bnr. trykk søk og du får opp kart over gårdsbruket.

Mørkegrønne arealer er nasjonalt verdifulle innmarksbeiter. Lysegrønne arealer er regionalt verdifulle innmarksbeiter. Du kan krysse av for å få opp tegnforklaring på kartet.

Tilskudd kan gis for beiting med alle typer beitedyr. Arealene må beites minst en gang i vekstsesongen. Arealene må ha et tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten av dette medfører beite- og tråkkskader. Kart der omsøkt areal er inntegnet må legges ved søknaden.

Ved kontroll av ordningen må det kunne opplyses i hvilken periode arealet er beitet. Kontroll skjer ellers ved befarings for å vurdere om beitetrykket har vært for stort og medført store beite-/tråkkskader og at det har vært tilstrekkelig for å hindre gjengroing.

Arealene kan ikke sprøytes eller jordarbeides. Arealer som tidligere er ugjødslet må ikke gjødsles og gjødselmengden må ikke økes på arealer som tidligere har vært gjødslet. Arealene er i hovedsak ugjødslede eller er tilført små mengder gjødsel. Ved kontroll bør kommunen spørre søker om arealene gjødsles og eventuell gjødselmengde. Gjødslingspraksis kan ha endret seg i etterkant av at arealet ble vurdert som spesielt verdifullt, slik at arealet ikke lenger har den verdien som da det ble klassifisert. Dette danner i så fall grunnlag for ny kartlegging.

Artsrike slåttemark (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)

For artsrike slåttemark skilles det ikke på nasjonalt og regionalt verdifulle områder. Det kan gis tilskudd for arealer som er kartlagt etter metoden for naturtypekartlegging i kommunen og gjelder følgende naturtyper: slåttemark, lauveng, slåtte- og beitemyr, artsrik veikant, kalkrike enger og småbiotoper. Alle disse områdene vises i kartet på www.fylkesmannen.no/miljoprogramhe.

Arealkategoriene ”slåttemark” og ”lauveng” er utelukkende arealer som skal slås. De andre arealkategoriene bør slås, men kan også beites. Disse vises i det elektroniske kartet som både beite- og slåtteområder. Dersom disse arealene beites og ikke slås kan det søkes om tilskudd for ”Innmarksbeite – nasjonalt verdifullt” med foreløpig tilskuddsats kr 150,- pr. dekar.

Følgende arealer er inne på kartet:

- Områder fra kommunenes egen naturtypekartlegging – områder med nasjonal (A) eller regional (B) verdi (C-områder med lokal eller liten verdi er ikke tilskuddsberettiget og derfor heller ikke med på kartet). Nærmere opplysninger om områdene fås ved å bruke infoknappen i kartet.
- Kartlagte og klassifiserte områder med nasjonal (A) eller regional (B) verdi fra Fylkesmannens supplerende kartlegging sommeren 2005-2007.

Kart der omsøkt areal er inntegnet må legges ved søknaden. Arealene må høstes ved slått minst en gang i vekstsesongen. Artsrike slåttemark skal slås etter blomstring og tidligst 15. juli. På artsrike slåttemark skal det ikke kjøres med maskiner/redskaper som kan gi kjøreskader. Ljø og tohjulstraktor med slåttekniver klipper gras og urter og gir rene snittflater. Skiveslåmaskin og ryddesag kan ikke brukes. Artsrike slåttemark kan ikke sprøytes, jordarbeides eller gjødsles.

Registrerte og utvalgte automatisk freda kulturminner som ligger på eller i nær tilknytning til jordbruksarealer

Det er innført tilskudd for beite eller slått av utvalgte kulturminner. Kulturminnene må være synlige på overflata og eldre enn reformasjonen (fra før 1537). Det vil si at de er automatisk freda. Kulturminnet må ligge på eller i nær tilknytning til jordbruksarealer, og må kunne kategoriseres som:

- gravhauger/gravrøyser
- tufter
- bautastein/steinringer
- hellerisninger/skålgroper
- dyrkingsspor som rydningsrøysfelt/åkerreiner eller steinsetninger

Kulturminnene må være registrert i Askeladden (Riksantikvarens kulturminneregister) eller være registrert av Hedmark fylkeskommune (kun unntakstilfeller at dette gjelder). I Askeladden er kulturminnene beskrevet, kartfestet og definert med et areal/størrelse. Størrelsen på kulturminnet regnes ut fra størrelsen på selve kulturminnet samt sikringssonen rundt (normalt 5 meter). Databasen "Askeladden" er åpen for allmenn bruk, men er fortsatt passordbeskyttet. Passord bestilles fra <http://askeladden.ra.no/sok>.

Det kan innvilges tilskudd til skjøtsel av kulturminner i tillegg til de tre øvrige kategoriene (jordbruksarealer i seterområder, innmarksbeiter og artsrike slåttemark) på samme areal – se eksempel 5 s.19.

Eksempel på beregning av tilskudd for gravhaug:

Gravhaugen har en diameter på 21 meter. I tillegg regnes sikringssonen på 5 meter rundt:

Areal = $\pi \times r^2 = 3,14 \times 15,5^2 = 754 \text{ m}^2$ Dvs. > 0,5 dekar og foreløpig tilskuddssats kr 1.000,-

Kulturminnemyndighetene kan gi råd og veiledning i forhold til kulturminner. En del tiltak kan grunneier gjøre uten samtykke fra kulturminnemyndighetene. Dette gjelder:

- oppsetting av enkelt strømgjerde rundt kulturminnet (flyttbart gjerde)
- hogging av mindre trær og busker
- fjerning av rusk og rask
- beiting og slått

Når det gjelder beiting med tunge beitedyr bør arealet rundt kulturminnet være såpass stort at det ikke blir slitasje på selve kulturminnet eller grunnen rundt kulturminnet.

Større tiltak skal skje i samråd med, eller etter skriftlig samtykke fra kulturminnemyndighetene. Dette gjelder eksempelvis:

- oppsetting av permanent gjerde
- hogging av større trær
- å dra trær eller busker opp med røttene/fjerning av stubber
- større terrenginngrep som for eksempel å flytte løsmasser eller stein på og ved kulturminner

Ta evt. kontakt med Hedmark fylkeskommune, Samferdsel, miljø og plan for mer informasjon (tel.: 62 54 40 00, e-post: postmottak@hedmark.org). Vi viser også til Riksantikvarens informasjonsblader for Automatisk freda kulturminner, se www.ra.no under publikasjoner – informasjonsblader. På Hedmark fylkeskommune sine nettsider under kulturminner kan en også finne nyttig informasjon: www.hedmark.org.

Veiledning for utfylling av søknadsskjema og saksbehandling

Eksempel 1:

Et foretak driver arealene på ei enkeltseter som består av 50 daa fulldyrket areal og 50 daa innmarksbeite. Arealene ligger innenfor et område som er kartlagt og klassifisert som spesielt verdifullt (regional verdi). Foretaket kan i dette tilfellet motta tilskudd for følgende delordninger:

- **Jordbruksarealer i seterområder:**
Foretaket kan søke på 30 daa av det fulldyrka arealet på setra. (Det søkes tilskudd for det fulldyrkede arealet, da hele innmarksbeitet er berettiget tilskudd etter delordningen nedenfor).
- **Innmarksbeite – regionalt verdifullt :**
I og med at alle arealene ligger innenfor et område som er kartlagt og klassifisert som regionalt verdifullt kan det søkes om tilskudd for hele innmarksbeitearealet. Det er for denne delordningen ingen begrensning på størrelsen på beitet det kan søkes tilskudd for.

Verdifulle kulturlandskap som høstes ved beite eller slått	Dekar
Jordbruksarealer i seterområder Antall setrer: 1	30
Innmarksbeite – nasjonalt verdifullt	
Innmarksbeite – regionalt verdifullt	50
Artsrike slåttmarker (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)	

Eksempel 2:

Et foretak driver arealene på 2 enkeltsetre som består av henholdsvis 40 daa innmarksbeite og 50 daa innmarksbeite. Arealene på de to enkeltsetrene ligger helt inntil hverandre, og arealene drives i praksis som en enhet med felles inngjerding. På den ene setra er husene borte, slik at det er bare setervollen som er igjen. Foretaket kan i dette tilfellet motta tilskudd for følgende delordning:

- **Jordbruksarealer i seterområder:**
I dette tilfellet har kommunen foretatt en skjønnsmessig vurdering og kommet til at setrene framstår som en enhet. Seterhusene er borte på den ene setra, men s arealene drives som en enhet med felles inngjerding av beiten. I dette tilfellet kan det derfor ikke innvilges tilskudd for mer enn 30 daa totalt.

(Dersom begge setrene hadde hatt egne seterhus og framstått som 2 setre kunne det vært innvilget tilskudd for inntil 60 daa.)

Verdifulle kulturlandskap eller kulturmiljøer som skjottes ved beite eller slått	Dekar
Jordbruksarealer i seterområder Antall setrer: 1	30

Eksempel 3:

Et foretak driver arealene på ei enkeltseter som består av 100 daa fulldyrket areal. I tillegg driver foretaket arealene på ei anna enkeltseter med 20 daa fulldyrket areal og 50 daa innmarksbeite. Alle arealene ligger innenfor et område som er kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle (regional verdi). Foretaket kan i dette tilfellet motta tilskudd for følgende delordninger:

- **Jordbruksarealer i seterområder:**
Foretaket kan søke tilskudd for 30 daa pr. seter. Det vil si at søker kan føre opp totalt 60 daa på søknadsskjemaet - 30 daa fra den ene setra (fulldyrket areal) og 30 daa fra den andre (20 daa fulldyrket og 10 daa av innmarksbeitearealet). (Foreløpig tilskuddssats kr 160,- pr. daa)
- **Innmarksbeite - regionalt verdifullt:**
Søker har allerede ført opp 10 daa av innmarksbeitearealet som ”jordbruksareal i

seterområder” (ovenfor). De resterende 40 daa føres opp på ordningen med innmarksbeite (kartlagt og klassifisert som regionalt verdifullt). (Foreløpig tilskuddssats kr 100,- pr daa)

Verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer som skjottes ved beite eller slått	Dekar
Jordbruksarealer i seterområder Antall setrer: 2	60
Innmarksbeite – nasjonalt verdifullt	
Innmarksbeite – regionalt verdifullt	40
Artsrike slåttmarker (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)	

Alt omsøkt areal må kartfestes. Det vil si at det må kartfestes 30 daa jordbruksareal pr. seter og 40 daa innmarksbeite. Det kreves ikke at det i kartet skilles på innmarksbeitearealet som føres opp under delordningen med ”Jordbruksarealer i seterområder” og ”Innmarksbeitearealer (kartlagt og klassifisert som regionalt verdifulle)” på henholdsvis 10 og 40 daa. Ved eventuelt brudd på vilkår for mindre enn 10 daa av innmarksbeitearealet må en eventuell avkorting av tilskuddet beregnes etter den ordningen med høyeste foreløpige tilskuddssats.

Eksempel 4:

Ei fellesseter med 4 medlemmer høster gras (beite og slått) på 300 daa fulldyrket areal som ligger i tilknytning til fellessetra. I tillegg til dette driver de også arealene på ei naboseter (enkeltseter) med 120 daa fulldyrket areal og 40 daa innmarksbeite. Både fellessetra og enkeltsetra ligger innenfor et område som er kartlagt og klassifisert som spesielt verdifullt. Hvert medlem kan i dette tilfellet motta tilskudd for følgende ordninger:

- **Tilskudd til seterdrift med melkeproduksjon**
Tilskuddet på kr 33.000,- deles på 4 – det føres opp antall medlemmer i fellessetra på søknadsskjemaet.
- **Tilskudd til verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer som skjottes ved beite eller slått**
Jordbruksarealer i seterområder:
Hvert medlem kan søke på inntil 30 daa pr. seter. Det vil si at hvert medlem kan føre opp 60 daa jordbruksareal i seterområder på sitt søknadsskjema (30 daa fra fellessetra og 30 daa fra enkeltsetra).
Innmarksbeite - regionalt verdifullt:
Hvert medlem kan føre opp 10 daa innmarksbeite (kartlagt og klassifisert som regionalt verdifullt) på sitt søknadsskjema. Medlemmene i fellessetra må dele arealet mellom seg og stå ansvarlig for hver sin kartfestede del av innmarksbeitearealet.

Seterdrift med melkeproduksjon	Antall medlemmer
Enkeltseter (sett 1)	
Fellesseter	4

Verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer som skjottes ved beite eller slått	Dekar
Jordbruksarealer i seterområder Antall setre:	60
Innmarksbeite – nasjonalt verdifullt	
Innmarksbeite – regionalt verdifullt	10
Artsrike slåttmarker (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)	

Eksempel 5:

Et foretak disponerer et innmarksbeiteareal på 20 dekar som er klassifisert som nasjonalt verdifullt. Inne på dette beitet ligger 1 gravhaug som er større enn 0,5 dekar og 2 gravhauger som er mindre enn 0,5 dekar.

- * Tilskudd til innmarksbeiteareal – nasjonalt verdifullt
- * Tilskudd til kulturminner mindre enn 0,5 dekar
- * Tilskudd til kulturminner lik eller større enn 0,5 dekar

Foretaket kan da søke om følgende tilskudd:

Verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer som skjøttes ved beite eller slått	Dekar
Jordbruksareal i seterområder	
Antall setre:	
Innmarksbeite – nasjonalt verdifullt	20
Innmarksbeite – regionalt verdifullt	
Artsrike slåttmarker (kartlagt og klassifisert som spesielt verdifulle)	
	Antall
Kulturminner mindre enn 0,5 dekar	2
Kulturminner lik eller større enn 0,5 dekar	1

Tilskudd til beitelag

Det kan gis tilskudd til godkjente beitelag som organiserer felles beitebruk i utmark i minimum 5 uker i sommerhalvåret. Krav til beitetid er 5 uker og følger samme krav til beitetid som for tilskudd til dyr på utmarksbeite i produksjonstilskuddet. Tilskuddet gis pr. dyr som slippes på beite. Beitelaget skal føre tilsyn med dyra minimum en gang pr. uke gjennom beitesesongen. Ved kontroll skal tilsynet kunne dokumenteres gjennom framlagte lister/rapporter. Om godkjenning av beitelag og registrering, se veilederen.

Med hilsen

Joar Brukvangen
Ass. landbruksdirektør

Ole Fredrik Dæhli
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Kopi til:
Joar S. Brukvangen
Karoline Finstad Vold
Lars Martin Hagen